

Tábornok Asszony, Tábornok Urak, Tisztelt Meghívottak, Hölgyeim és Uraim!

Hivatalba lépésem után rövid időn belül tájékoztam, hogy milyen fórum lenne a legalkalmasabb a büntetés-végrehajtás vezetőivel, az intézetek, intézmények parancsnokaival való első, ismerkedő találkozásra.

Munkatársaimtól azt az információt kaptam, hogy erre a parancsnokok és a vezetők – sorrendben következő – országos vezetői értekezlete lenne a legmegfelelőbb.

Természetesen a lehető legkorábbi időpontra terveztem a mai találkozót, de higgyék el azt, hogy a kormányváltás, valamint az időközben felmerült feladataink korábbi időpont kiválasztását nem tették lehetővé. Mindez nem a büntetés-végrehajtás területének elhanyagolását jelentette.

Tudomásom szerint a mai értekezlet programjában még legalább nyolc napirendi pont szerepel, így most a tájékoztatómban csak a legfontosabb kérdésekről, azaz

1. a Kormány és az igazságügyi tárca négy éves programjából a büntetés-végrehajtás területét is érintő céljainkról, ezekhez kapcsolódóan

2. az Önökre háruló közvetlen feladatokról, elvárásokról, valamint

3. a céljaink megvalósítása érdekében hozott személyi döntésekről kívánok szólni.

Annak ellenére, hogy egy új Kormány alig több mint egy hónapos minisztereként szólok Önökhöz, nem vagyunk teljesen idegenek egymás számára. Előző hivatásomból adódóan néhányukat, (sokukat) személyesen is ismerem.

Bár eddig a szervezettől viszonylag kívülállóként dolgoztam, számos közvetlen tapasztalatom van a börtönvilág életéről, az Önök munkájáról.

Van tehát egy kialakult szakmai képem a büntetés-végrehajtás működéséről, és egy-két fontos, sürgős tennivalóról, de mindez természetesen még nem teljes körű.

Azt azonban már most kijelentem Önöknek, hogy az egyik legsürgősebb teendőmnek érzem, hogy minél mélyebb ismereteket szerezzek a működő büntetés-végrehajtás teljes köréről, beleértve a személyes, helyszíni tapasztalatokat is.

Mindezekben számítok a minisztériumi munkatársaimon kívül a büntetés-végrehajtási vezetők együttműködésére is.

A minisztérium vezetésének átvételekor már részletes képet kaptam a büntetés-végrehajtás helyzetéről, az Önök eredményeiről és gondjairól. Ismertek előttem a munkájukat befolyásoló negatívumok:

- a fogvatartotti férőhelyek hiánya miatti zsúfoltság,
 - az állomány leterheltsége,
 - az intézetek állapota, a felújítások korábbi elmaradása, a költségvetési források elégtelensége,
 - az állomány korábbi, magas fluktuációjából eredő szakmai rutin hiánya,
 - a foglalkoztatás, munkáltatás körülményei, lehetőségeinek csökkenése,
 - az állomány (különösen a közalkalmazottak) nem megfelelő anyagi megbecsülése,
- és folytathatnám még a sort.

Megismertem azonban az Önök eredményeit is. Hiszen az előző időszakban:

- fegyelmezett és rendezett szakmai munka folyt a büntetés-végrehajtás területén,
- az intézeteknél beindultak a fogvatartotti férőhelybővítések, bizonyos helyeken eredményesen le is zártak,
- jelentős reálkereset-növekedés volt a hivatásos állománynál,
- nőtt a hivatásos állomány létszámkerete, valamint
- a fogvatartottak foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaságok legutóbb összességében eredményes évet zártak.

Az elkövetkező időszakra szóló közös feladatainkat egyrészt az ismert gondok megoldása határozza meg, de ennél jóval többet is szeretnénk tenni a büntetés-végrehajtás területét illetően.

E tájékoztató időtartama nem ad elegendő lehetőséget arra, hogy az Igazságügyi Minisztérium saját jogalkotási körébe tartozó jelentősebb törvények, nagyobb kódexek kidolgozásával, módosításával kapcsolatos kérdésekről (pl. az új alkotmány, a lobbytörvény, az antidiszkriminációs törvény, a közbeszerzési törvény megújítása, stb.), egyáltalán a minisztérium elkövetkező markánsabb kodifikációs szerepéről részletesebben szóljak. Inkább a büntetés-végrehajtást közelebről érintő kérdésekre kívánok koncentrálni.

Elképzeléseimben egy olyan büntetés-végrehajtás szerepel, melyben a börtön célja nemcsak a fogvatartottak orzása, hanem megfelelő elhelyezésük-

nek, foglalkoztatásuknak, oktatásuknak, nevelésüknek a megteremtése, és a szabadulás utáni életre való felkészítés is. A civilizált büntetés-végrehajtás, az emberi jogok egyértelmű szavatolása, a személyiségi jogok védelme, alapvető európai követelmény.

Mindezek érdekében több területen (a jogalkotási munkában, az új szervezet létrehozásában, az intézetfejlesztési területen) komoly változásokat akarunk végrehajtani, és azok eredményeit az igazságszolgáltatás területén egymásba kapcsolt rendszerben működtetni.

Az egyes területekre vonatkozó céljaink a következők:

1. A jogalkotás területén

a) Elkötelezett híve vagyok egy belső egyensúlyt – a szankciórendszer harmóniáját tükröző –, a közösségi jogi normákat tartalmazó új, modern és egységes büntető törvénykönyv kidolgozásának.

A büntetés-végrehajtás helyzetének közvetett javulása várható azoktól a határozott elképzeléseinktől, melyeket a törvényre vonatkozóan megfogalmaztunk. Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációs munkáit felgyorsítottuk annak érdekében, hogy a kormányzati ciklus végére az elkészülhessen.

E munka során nem a szigorításon, és nem az enyhítésen gondolkodunk, hanem azon, hogy az intézkedések elérjék az általunk kívánt hatást. Szempont az is, hogy lehetőleg ne növekedjenek a büntetés-végrehajtásra háruló feladatok. A törvény révén csökkenne a büntetés kiszabási gyakorlatban a végrehajtandó szabadságvesztés szinte meghatározó kizárólagossága.

A törvényben megjelenő alternatív büntetési nemek és megoldások, természetesen nem a súlyos bűncselekmények elkövetőit illetik majd meg, hanem azokat, akiknél nehezen tudjuk jelenleg is megtalálni a megfelelő büntetési formát.

b) Abból a felismerésből kiindulva, hogy a lakosság biztonságérzetének növelése nem elsődlegesen bűnüldözési feladat – hanem összefogást igénylő társadalmi cél –, már a ciklus elején indokoltnak tartjuk egy általános bűnmegelőzési törvény kidolgozását.

Igaz ugyan, hogy a bűnmegelőzés egy rendszer, amely igen sok szervezet együttes és egységes koncepciója. A kodifikációs munkában azonban mindenképp élenjáró szerepet kell vállalnia az igazságügyi tárának. Olyan törvényre van szükség, amely hatékonyan gondoskodik majd az áldozatvédelemről is.

c) E feladathoz szorosan kapcsolódik a következő. A bűncselekményt elkövető fogvatartottak szabad életbe való visszavezetése, illetve megtartása érdekében meg kell találni az eredményes szakmai technikákat.

Erre szolgálhat az új pártfogói felügyeleti rendszer, amely kidolgozása megkezdődött. Megszervezésének, létrehozásának személyi feltételeit a közeljövőben a minisztériumban megteremtjük. A kormányzati ciklus első felében sor kerülhet a Bűnmegelőzési Szolgálat működtetésére vonatkozó jogszabály kidolgozására, valamint az intézményrendszer kiépítésére.

Véleményem szerint a megújuló pártfogói rendszert a bíróságok felügyelete alól az igazságügyi tárcahoz kell rendelni. Ezt a minisztérium kiemelt

feladatának tekintem, melyben – bizonyos pontokon – a büntetés-végrehajtás is érintett.

A kormányprogram célként tüzi ki a büntetés-végrehajtási jog általános felülvizsgálatát. A jelenleg hatályos törvényerejű rendeletet felváltó büntetés-végrehajtási törvény megalkotására meghatározóan hat az új Büntető Törvénykönyv kodifikációja. Indokolt tehát a két törvény előkészítő munkáinak összehangolása.

Az új törvény elemei a jogharmonizációs kötelezettségek teljesítése, a civilizált, az emberi jogokat egyértelműen szabályozó, a személyiségi jogokat hatékonyan védő büntetés-végrehajtási gyakorlat megteremtése.

Az új jogszabályok önmagukban nem oldják meg a büntetés-végrehajtás működési hiányosságait. A legnyomasztóbb gondunk a fogvatartottak megfelelő elhelyezése.

2. A büntetés-végrehajtás férőhelybővítésére vonatkozó feladatok

Nyilvánvaló, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságot, az ebből eredő ellehetetlenülést jelentősen csökkenteni kell. A mostani zsúfoltság nem csak a fogvatartottakat, hanem a személyi állományt is sújtja.

A férőhelybővítés nyilvánvalóan büntetés-végrehajtási intézetek építésével képzelhető el. A bővítés területén célunk, hogy mielőbb érzékelhető eredményeket érjünk el.

Ennek érdekében megvizsgálunk minden olyan pénzügyi és finanszírozási megoldást, amely a célunkhoz közelebb vihet. Alapvetőnek és meghatározónak to-

vábbra is az állami költségvetés forrásait tekintjük. Ugyanakkor vizsgálni kell a költségvetésen kívüli források felhasználásának lehetőségeit is.

Ebbe a körbe tartozik az Európai Unió források igénybevétele, amelyre vonatkozóan a büntetés-végrehajtás egy új, fiatalos intézetének építéséhez készített és juttatott el pályázatot Brüsszelbe. Tudomásom szerint a pályázat elbírálása a nyár végén várható.

Szintén – rövidtávon – költségvetési forrást kímélő megoldás a „*magántőke bevonása*”. Miután ebben komoly érdeklődés tapasztalható kívülről, meg kell vizsgálnunk ezt a lehetőséget is. Magam részéről ezt nem zárom ki, az eredményes megoldásokon munkatársaim dolgoznak.

Röviden ez annyit jelent, hogy amennyiben az igazságügyi tárca és a büntetés-végrehajtás számára gazdaságos, úgy egy-egy intézet építésében – hangsúlyozom építésében – pénzügyi befektető társaságok, pénzintézetek is közreműködnének. Ez lehet a beruházás teljes finanszírozása, vagy a rendelkezésre álló költségvetési források kiegészítése.

Itt szeretném leszögezni azt, hogy a büntetés-végrehajtás privát működtetéséről – amely állami feladat volt és lesz – továbbra sem lehet szó.

Az igazságügyi tárca és a büntetés-végrehajtás szervezete közötti hierarchikus kapcsolatrendszerben működik egy olyan fórum, amelynek eredményesebb működtetése szükséges. Ez az érdekegyeztetés.

3. Az érdekegyeztetés területén tervezett célok

A közelmúltban találkoztam a Büntetés-végrehajtási Dolgozók Országos

Szakszervezeti Szövetségének (BV DOSZ) elnökével és vezetésével. Az elnök úrral megállapodtunk abban, hogy – mindkét fél jogainak tiszteletben tartása mellett – az érdekegyeztetés meglévő fórumaiban és szintjeiben egy, az eddiginél szorosabb rendszert működtetünk majd. Ez a folyamat más alapokra kerül, és nagyobb súlyt kap.

Ez vonatkozik a jogszabályok előkészítési folyamatára, az állományt érintő szociális, pénzügyi kérdések megoldási lehetőségeinek egyeztetéseire is.

A főbb céljaink meghatározása után a továbbiakban arról szeretnék beszélni, ami – úgy gondolom – talán a legjobban érdekli Önöket. Azaz mit gondol a Kormány, az Igazságügyi Minisztérium vezetése a büntetés-végrehajtás személyi állományának vezetéséről, munkájáról, és további feladatairól.

Tudomásomra jutottak szép számmal találgatások, (rém)hírek, de ezek, úgy gondolom, hogy a választások körüli politikai „*viharokkal*”, a kormányváltással, az azt követő „*izgalmakkal*” és az emberi természettel együtt járnak.

A szervezeti lépcsőfokokon végighaladva a következőket mondhatom.

Szeretném megnyugtanni Önöket, hogy nincs és nem is volt olyan szándék, hogy a büntetés-végrehajtás legfelső vezetőitől – akiket szakmai teljesítményük igazol – megvonja a minisztérium új vezetése a bizalmat.

Bökönyi vezérőrnagy úr és helyettesei – természetesen Önökkel együtt – jó munkát végeztek. Az intézeteket nyomtasztóan terhelő zsúfoltság ellenére alapvetően, biztonságosan, törvényesen és eredményesen működik a büntetés-végrehajtás.

Továbbra is számítok arra, hogy az elkövetkező időben egységes, jól koordinált és magas színvonalú szakmai teljesítményt fognak nyújtani a vezetők.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás számos feladatát szem előtt tartva, szándékunkban áll a büntetés-végrehajtás vezetésének megerősítése annak érdekében, hogy ennek a folyamatnak a stratégiai feladatai, távlati elképzelései a szervezetre vonatkozóan mielőbb realizálódjanak.

Ugyanakkor meg kell teremteni, hogy az elvek a napi gyakorlatban megvalósuljanak. Az ehhez szükséges személyi feltételek a közeljövőben rendelkezésre állnak.

A minisztérium vezetése a büntetés-végrehajtás további vezetői posztjain – jelenleg – nem tervez változtatást. Az országos parancsnokság vezetői állománya, az intézetek, intézmények vezetői beosztásainak betöltésével kapcsolatban a mérce, a politikai megfontolásoktól függetlenül a szakmai alkalmasság, a napi fegyelmezett feladatellátás, valamint az emberi tisztesség lesz. A vezetőkkel szembeni elvárás mindezekben a maximális lesz.

Az Igazságügyi Minisztérium felügyeleti szerepével kapcsolatban sem kell további találgatásokba bonyolódni. Dr. Márki Zoltán, a büntetés-végrehajtást felügyelő főcsoportfőnök úr – saját elhatározásából – visszatér korábbi bírói hivatásához, és a Legfelsőbb Bíróságra távozik.

Ez úton is meg kell köszönnöm főcsoportfőnök úrnak azt a magas színvonalú munkát, amit a büntetés-végrehajtás felügyelete érdekében az elmúlt időszakban végzett.

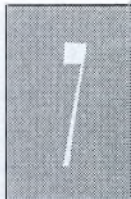
Mára kialakult a minisztériumban az a szervezeti megoldás, amely a büntetés-végrehajtás – helyettes államtitkár szintű – felügyeletét számunkra megnyugtatóan rendezi. A minisztérium vezetőinek döntése alapján ezt a feladatot dr. Plankó Erika kabinetfőnök asszony látja el, megítélésünk szerint ezzel sikerült a legmegfelelőbb megoldást megtalálni.

A kabinetfőnök asszony ismeri a büntetés-végrehajtás helyzetét, a személyi állománnyal és a fogvatartottakkal kapcsolatos problémákat, és a fejlesztési lehetőségeket. Magas fokú szakértelme biztosíték arra, hogy jó kezekbe kerül ennek a területnek a minisztériumi felügyelete. Azt sem szabad elfelejteni, hogy, mint közvetlen munkatársamtól, napi, részletes képet kaphatok az Önök munkájáról, eredményeikről, gondjaikról.

A felügyeleti rendszer hivatali hierarchiáján kívül hasznosítani kívánjuk a büntetés-végrehajtás területén sok-sok éves tudást és tapasztalatot szerzett szakembernek, a szervezet korábbi, országos parancsnokának, dr. Tari Ferenc tábornok úrnak javaslatait is. A tábornok úr közvetlen tanácsadómként fog a minisztériumban dolgozni. Kérem, segítsék a munkáját.

Az újonnan beosztásba került, kinevezett kollégáknak, illetve a főcsoportfőnök úrnak beosztásukban sok sikert, eredményes munkát kívánok.

Beszédem bezárásaként azt kérem és várom el Önöktől, hogy az igazságszolgáltatás szerves részét képező egységek vezetőiként beosztottaiktól továbbra is fegyelmezett és magas színvonalú munkát, elhivatottságot követeljenek meg.

A büntetés-végrehajtás szervezete és állománya számára azt kell szem előtt tartani, hogy intézeten belüli munkájával – lehetőség szerint – ne szaporítsa, hanem csökkentse azok számát, akik a szabadulás után a társadalom számára életmódjukkal veszélyt jelentenek, ezáltal visszakerülhetnek az intézetekbe.

A korábban ismertetett jogszabályi és szervezeti változtatások iránya és kodifikációja (új Btk., a bűnmegelőzési törvény, a hatékonyabb pártfogói rendszer, stb.) jelenleg még nem érinti közvetlenül az intézetekben végzett napi munkát, a szolgálat ellátását, a fogvatartottakkal való előírás szerinti bánásmódot.

Nincs tehát ok a szakmai „*elbizonytalanodásra*”, a jogszabályokon alapuló gyakorlat más, „*új igények*”, „*új irányok*” szerinti változtatására és különösen nem a biztonsági terület bárminemű „*fellazulására*”.

Csak egy jól szervezett és biztonságosan működő büntetés-végrehajtás nyerheti el a társadalom megbecsülését, a Kormány elismerését, és teremtheti meg ez által számunkra a tervezett fejlesztések lehetőségeit, pénzügyi forrásait. Ennek biztosításában kérem valamennyiük együttműködését.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Dr. Bárándy Péter